«Ақтөбе облысының білім басқармасы
Алға ауданының білім бөлімі» ММ
«Тамды орта мектебі» КММ

3 сынып оқушыларына арналған
«Жас шахматшы»
Факультатив жоспары

№1 педагогикалық кеңестің шешімімен бекітілді

Хаттама №_1_ «_31_»_тамыз_2022жыл

Мектеп директорының м.а.

Сағымбаева Л.

Құрастырған: **К.М.Утегенова**
Тамды орта мектебінің
дене шынықтыру пәні мұғалімі,«Педагог-зерттеуші»

Пайдаланушы: **С.Н.Смагулов**
Дене шынықтыру пәнінің мұғалімі
Санаты жоқ

Пікір жазғандар: **Ж.Х.Айтимов**
Тамды орта мектебінің
дене шынықтыру пәні мұғалімі,«Педагог-зерттеуші»

Түсінік хат

Бастауыш сынып - баланың логикалық ойлауын дамытудың негізгі кезеңі деп есептеледі. Өйткені, логикалық ойлау кейінірек бейнелік ойлаудың негізінде қалыптасады, ғылыми білімдерді меңгеруге мүмкіндік береді Бастауыш сынып оқушыларының ойлау жүйесінде алғырлық, мазмұнды қозғалыс оқушының бойына тән қасиет болғанымен, көптеген жағдайларда ұшталмай қалатындықтан, соған сәйкес қайшылықтар кездесуде: қойылған сұраққа тез жауап бере алмауы, тың идеяны қабылдай алмауы, өз қабілетін көрсете алмауы т.б. Осыған орай, шығармашылық қабілетті дамытуда логикалық тапсырмаларды қолданудың тиімділігі туралы белгілер ғалымдар Д.Б.Эльконин, В.В.Давыдов, Қ.Бердібаев. Өз еңбектерінде ғылыми тұжырым жасаған.

Осы негізде біз оқушының логикалық ойын жетілдіру, логикалық ойлау операцияларын беріп қалыптастыру-заман талабына сай күнделеніп келе жатқан оқу материалын саналы, әрі сапалы игерумен ұштасады деп есептейміз. Егер, оқушылар бастауыш мектеп қабырғасын үнемі әрі жүйелі түрде өзінің ақыл-ойын жаттықтырса, күрделі де қиын есептерді шешуге дағдыланса, оның нәтижесі келешекте кезіккен қандай да бір тығырықтан жол таба білуге тәрбелейтіні сөзсіз. Ендеше, 1-4 сыныптарда аптасына 1 рет шахмат пәнінен үйірме енгізу оқушылардың ой-өрісін дамытып, бағдарламадағы алған білімдерін кеңейтіп толықтыруға көмектесері анық.

Пікір

Дене тәрбиесі пәні мұғалімі Смагулов Сериктің бұл «Жас шахматшы» факультативі 36 сағатқа 3 сынып оқушыларына арналып жасалған. Ол «Алғашқы мәлімет»деген шахмат ойынының әліппесінен басталып,тақырыптар дидактикалық тұрғыдан таныс еместен таныска қарай жеңілден ауырға қарай жақсы іріктелген. «Шахмат тақтасында», «Шахмат ойынының әдістері», «Эндштиль түрлері», «Шахматтан жүргізілетін жұмыс түрлері», «Дебютті қалай оқып үйрену керек?», «Комбинация жасап үйрену қиынба?», «Орталық стратегиясы» тақырыптары жоспарланып қамтылса, бағдарламаның тағы бір құндылығы «Шахматтан әлем чемпиондарының өмірбаяндарымен таныстыру және шахмат есептері мен этюдтердің берілуі ойлы болғаны келетін әрбір жас өркеннің ақыл-ойын дамытатын шапағаты мол дүние.

Тамды орта мектебінің

дене шынықтыру пәні мұғалімі,

«Педагог-зерттеуші» Ж.Х.Аитимов

Факультативтің мақсаты:

Оқыта және дамыта отырып, балалардың шығармашылық ойлауын дамыту. Балалардың бастауыш сыныптарда оқылатын пәндерден алған білімдерін тереңдетуді, ойлау, танымдық қабілеттерін дамытуды көздейді.

Шахмат арқылы оқушының ойлауын, түрлі тәсілдер арқылы пайымдауға, өз беттерінше шешім қабылдауға және қорытынды жасауға үйретеді.

Міндеті:

Білім алушылардың негізгі ойлау операцияларын саналы түрде қолдана білуге үйрету.

Қиялдау, елестету және шығармашылық ойлауын дамыту

Ой қорыту, талдау, жинақтау, топтау дағдыларын қалыптастыру.

Танымдық тапсырмалар арқылы баланың интеллектуалды және шығармашылық қабілеттерін дамыту

Күтілетін нәтиже:

- Білім алушылардың негізгі ойлау операцияларын саналы түрде қолдана алады.
- Қиялдау, елестету және шығармашылық ойлауы қабілеттері дамиды.
- Ой қорыту, талдау, жинақтау, топтау дағдылары қалыптасады.
- Баланың интеллектуалды және шығармашылық қабілеттері дамиды.

Бағдарлама тақырыптары

№	Сабақтың қысқаша мазмұны	Сағат саны	Уақыты
1	Алғашқы мәлімет. Шахмат ойынының мақсаты	1	
2	Шахмат тақтасы және нотация	1	
3	Шахмат тақтасы және нотация	1	
4	Шахмат фигуралары мен пешкілер. Бастапқы позиция	1	
5	Шахмат фигураларының жүрістері.	1	
6	Фигуралар мен пешкілердің бағасы,күші туралы	1	
7	Шахмат ойынының барысы туралы	1	
8	Ладья. Ойын басында Ладья жүрісі ладьяның шабуылы	1	
9	Піл ойын басындағы пілдің орны Піл жүрісі, шабуылы	1	
10	Шахмат ойынының негіздері	1	
11	Ферзь ойын басындағы орны шабуыл,қорғанысы.	1	
12	Ферьздің ладья мен пілге шабуылы	1	
13	Ат.Ойын басындағы орны жүрісі.Аттың ферьзге атқа пілге қарсы ойыны	1	
14	Пешкі ойын басындағы орны жүрісі.Пешкі екі пешкіге және екі пешкінің екі пешкіге шабуылы.	1	
15	Ракировка	1	
16	Ауыр фигураларына мат қою.	1	
17	Шахмат тапсырмалары	1	
18	Пешканің ферзь,ладьяға,атқа пілге қарап	1	
19	Фигураларды орналастырудағы кейбір ерекшеліктер	1	
20	Шахмат ойынын қалай бастау керек	1	
21	Хан ойын басындағы орны. Ханның жүрісі Ханның ферзіге атқа,пілге,ладьяға қарсы ойыны.	1	
22	Шах.Ферзімен,пілмен,ладья атпен пешкімен шах беру.	1	
23	Ашық шах.Қосарланған шах.	1	
24	Мат. Ойын мақсаты ферзімен, пілмен, атпен, ладья, пешкімен мат қою.Ойын мат па,мат емес пе?	1	
25	Мат.Бір жүрістен мат. Ферзь, ладья, піл, ат, пешкасы пайдаланып.	1	
26	Ауыр фигураларына мат қою.	1	
27	Шах корольге қаулы туғызу.	1	
28	Шахмат партияларын жазу Нотацияның маңызы.	1	
29	Жеңіл фигуралармен мат қою.	1	
30	Пешканы ферзіге шығару.Шахматтан әлем чемпиондары	1	
31	Шахмат ойынындағы есептермен этюдтерді шешу.Шахматтан әлем чемпиондары	1	
32	Рокировка . Шахматтан әлем чемпиондары	1	
33	Шахмат партияларын жазу. Нотацияның маңызы.	1	
34	Жарыстар Өзара жолдастық кездесулер алған білім-білік дағдыларын пайдалана білу.	1	
35	Тең ойын Пат.Шахматтан әлем чемпиондары	1	
36	Қазақстандық шахматшылар жасаған есеп этюдтерді шешу Қорытынды сабақ	1	

Пайдаланған әдебиеттер:

Мұғалім үшін:

1. Карпов Анатолий Евгеньевич «Учитесь шахматам» 120 стр. 1997 г;
2. Б.А.Тұрғынбаева , Б.Ш.Шабдеков «Шығармашылық баспалдақтары»-Алматы, 2003;
Зак Владимер, Длуленский Яков Москва 224 стр. 1980г;
В. Панов. «Первая книга шахматиста»;
http:/ Parchess.ru. «Шахмат ойнап үйрену».

Оқушылар үшін:

1. http:/ Panchess.ru/panov/1.htm «Шахмат ойнап үйрену» Раймбекова Қ. -Өлке, 2011